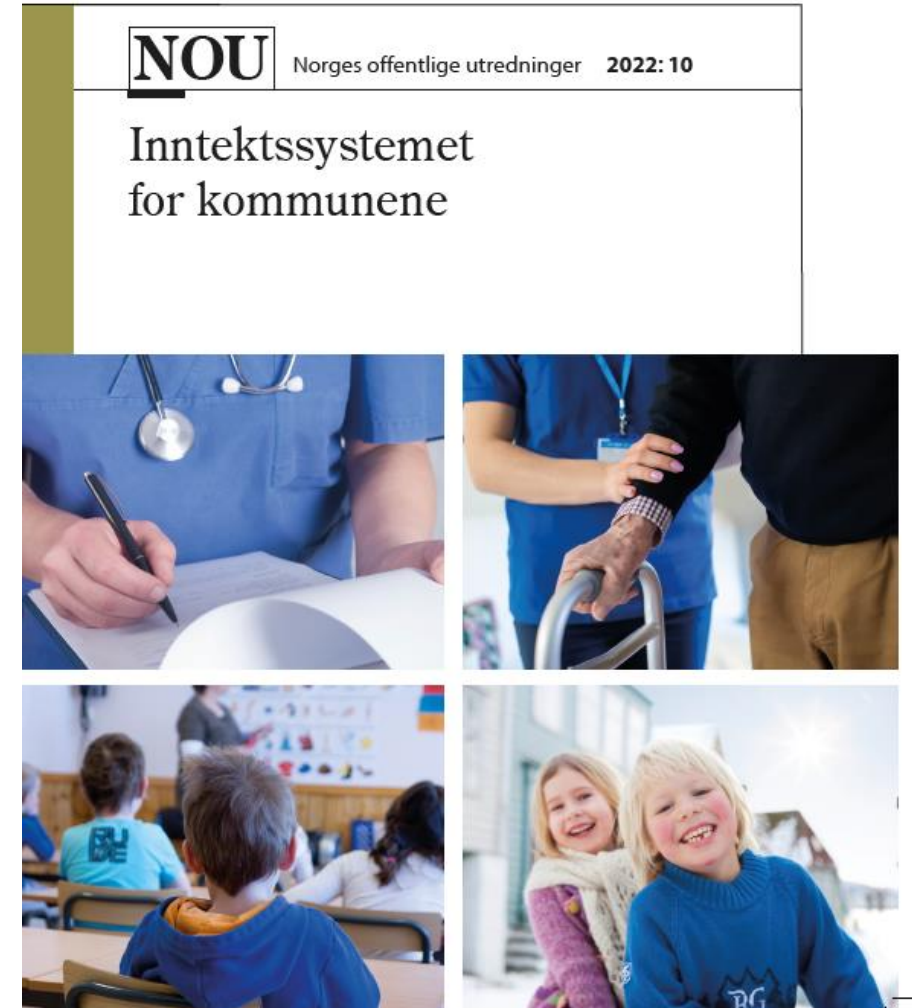


NOU 2022: 10 Inntektssystemet for kommunene

Kommunedirektørforums Topplederkonferanse,
30. august 2022

Marianne Haraldsvik, leder av
Inntektssystemutvalget



Om utvalget og utvalgets arbeid



Oppnevnt mai 2020



Bredt mandat: Helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene



Ingen dissenser – utvalget legger fram et helhetlig forslag og felles anbefalinger



Mange innspill fra kommuner og andre i løpet av utvalgsarbeidet

Utvalgets medlemmer:

- **Marianne Haraldsvik**, Leder av utvalget
Seniorforsker, NTNU samfunnsforskning
- **Anne Lise Fimreite**
Professor, UiB
- **Egil Kjerstad**
Professor II UiB og forskningsleder ved Norce
- **Trond Erik Lunder**
Seniorforsker, Telemarksforskning
- **Bjørn-Atle Hansen**
Rådmann, Alta kommune
- **Terje Fjellvang**
Økonomidirektør, Kristiansand kommune
- **Randi Borghild Dyrnes**
Kommunedirektør, Sunndal kommune
- **Sigmund Engdal**
Spesialrådgiver kommuneøkonomi, KS
- **Knut Moum**
Pensjonist, tidligere ekspedisjonssjef i Finansdepartementet
- **Grete Lilleschulstad**
Underdirektør, Kommunal- og distriktsdepartementet

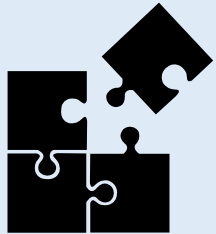
Finansiering av kommunene



Kommunesektorens samlede inntekter: om lag 600 mrd. kroner



Skatt og rammetilskudd = frie inntekter (70 pst. av samlede inntekter)

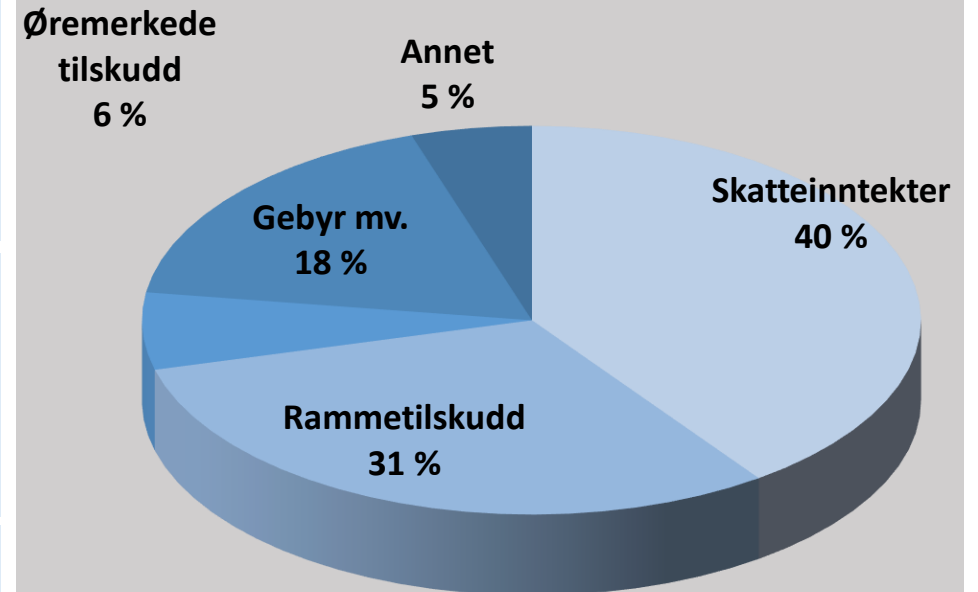


Inntektssystemet: fordeling av de frie inntektene

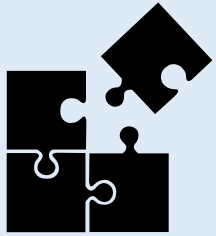


Finansierer viktige velferdstjenester – som skole, barnehage, helse og omsorg

Kommunesektorens samlede inntekter



Utvalgets mandat



Helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene

- Vurdere dagens system og de ulike elementer
- Komme med forslag til utforming av inntektssystemet



Føringer i mandatet:

- Rammefinansiering hovedfinansieringsmodell
- Generalistkommuneprinsippet
- Alle kommuner skal kunne tilby gode og likeverdige tjenester
- Forslag innenfor en provenynøytral ramme

Reformbehov



Dagens inntektssystem fungerer i all hovedsak godt

- Inntekts- og utgiftsutjevning – reduserer forskjeller mellom kommunene



Viktigste hensyn inntektssystemet skal ivareta:

- Likeverdige tjenester til innbyggerne
- Lokalt selvstyre og lokal forankring av kommunenes inntekter



Utvikling:

- Økt forventning om større likhet i tjenestetilbudet
- Økte inntekter utenfor inntektssystemet – gir større inntektsforskjeller mellom kommunene

Utvalgets forslag: Skatt og inntektsutjevning

Utvalget lagt vekt på:

- Behov for større utjevning av inntekter mellom kommunene og et mer stabilt skattegrunnlag
- Fortsatt lokal forankring av kommunenes inntekter

Forslag og anbefalinger:

- Halvering av kommunenes andel av formuesskatten
- Skatt på utbytte bør ikke, eller i mindre grad, inngå som en del av kommunenes inntektsskatt
- Moderat utjevning (10 pst.) av kommunenes inntekter fra konsesjonskraft, havbruksfondet og eiendomsskatt på kraftanlegg mv.

Anbefales videreført:

- Skatteandelen: Skatteinntekter bør fremdeles utgjøre 40 pst. av kommunenes samlede inntekter.
- Inntektsutjevningen bør videreføres som i dag

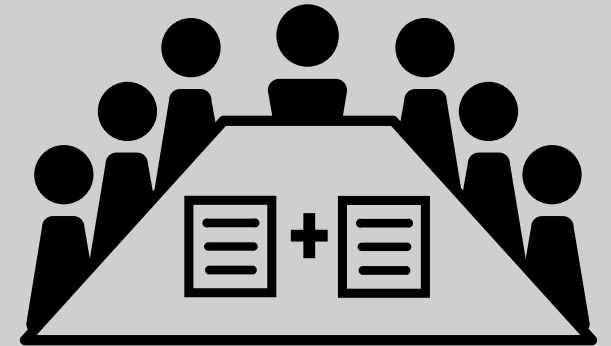
Frihet til å sette skattesatser?

Tilleggsmandat i januar 2021:

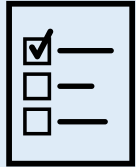
- Vurdere om dagens system for inntektsutjevning er forenlig med kommunenes mulighet til å sette satsene på inntekts- og formuesskatten lavere enn dagens maksimalsats

Utvalgets vurdering:

- Skattesatsene for skatt på inntekt og formue bør være faste satser
- Kommunene bør ha reelle muligheter til å påvirke egne inntekter: Kommunenes beskatningsfrihet innenfor eiendomsskatten bør økes
- Ved ulike satser: Kommuner kan ikke få kompensasjon for lavere sats gjennom inntektsutjevningen

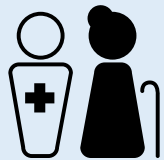


Utvalgets forslag: Utgiftsutjevningen



Hovedprinsippene bør videreføres:

- *full* utjevning
- *ufrivillige* kostnadsforskjeller

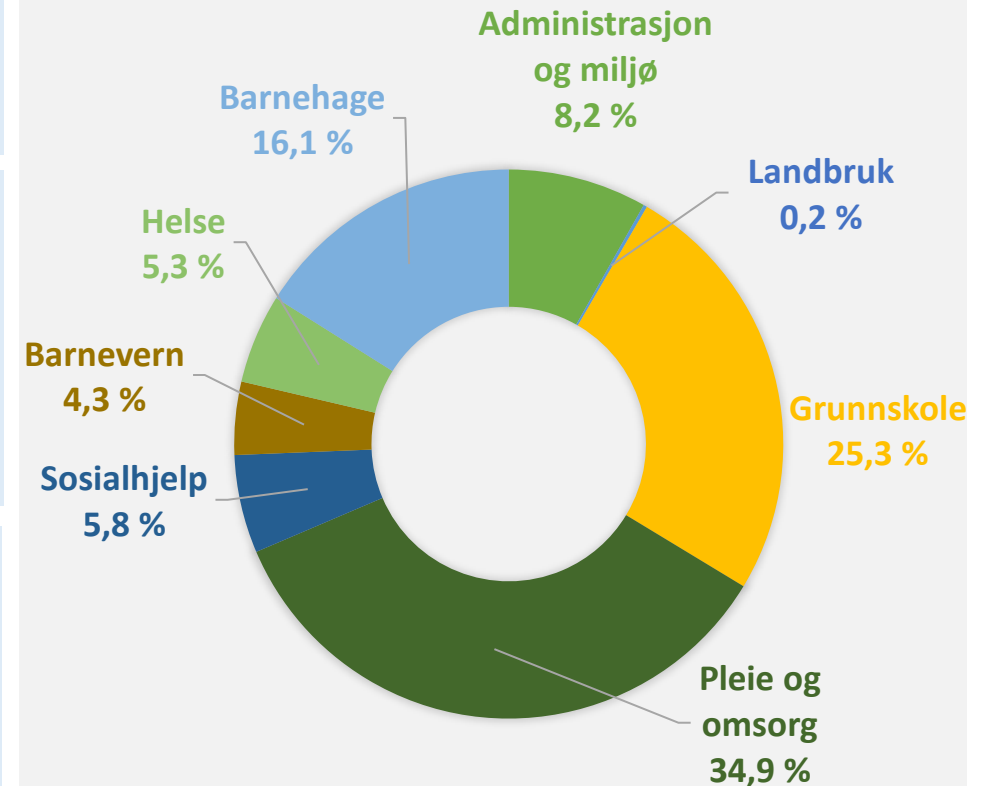


Omfattes av utgiftsutjevningen: store velferdstjenester, nasjonale forventninger



Oppdatert analyser av alle sektorer som inngår i utgiftsutjevningen i dag – anbefaler endringer i kostnadsnøkkelen

SEKTORER I UTGIFTSUTJEVNINGEN



Kostnadsnøkkelen

Viktigste endringer:

- Barnehage: yrkesaktivitet i stedet for utdanningsnivå
 - Pleie og omsorg: kriteriet antall personer med psykisk utviklingshemming
 - Nytt kriterium: rus og psykisk helse – fanger opp storbyproblematikk, innenfor sosiale tjenester og barnevern
 - Spredt bosettingsmønster og kommunestørrelse økt vekt – dvs. høyere kompensasjon enn tidligere
-
- Kompensasjon for smådriftsulemper – prinsipielt kun kompensere for ufrivillige kostnadsforskjeller (jf. dagens modell) – anbefaler å endre innretningen noe
 - Utfordringer analysegrunnlag – bør gjøres oppdaterte analyser

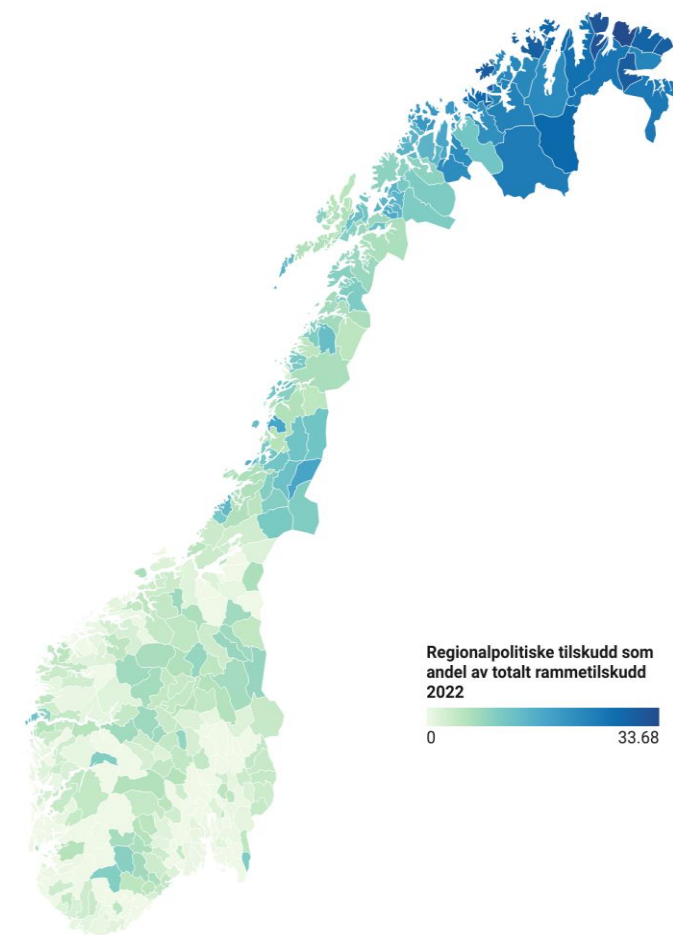
Utvalgets forslag – Regionalpolitiske tilskudd

- Inntekts- og utgiftsutjevningen de viktigste regionalpolitiske virkemidlene i inntektssystemet
- Fortsatt behov for noen regionalpolitiske tilskudd
 - Omfanget bør reduseres
 - I større grad målrettes mot kommuner med særskilte utfordringer
 - Inntektsgrense: også ta hensyn til ekstrainntekter

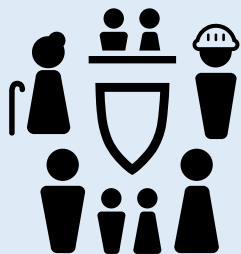
Tilskudd	Sum tilskudd 2022 (1000 kr)
Distriktstilskudd Sør-Norge	808 128
Distriktstilskudd Nord-Norge	2 253 346
Regionsenter-tilskudd	203 375
Veksttilskudd	145 756
Storbytilskudd	608 665
Sum regionalpolitiske tilskudd	4 019 270

Utvalgets forslag – Regionalpolitiske tilskudd

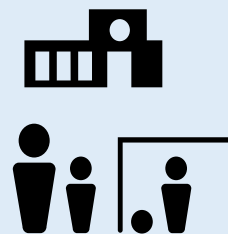
- Distriktstilskudd Sør- Norge og Distriktstilskudd Nord-Norge
 - Distriktsutfordringer – ny distriktsindeks
 - Befolkningsnedgang
 - Små kommuner
- Storbytilskudd
 - til landsdelssenter (Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger og Kristiansand)
- Anbefales avviklet:
 - Regionsentertilskudd
 - Veksttilskudd



Noen andre anbefalinger og forslag



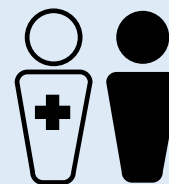
Overgangsordning



Tilskudd per
grunnskole



Gjesteinnbyggere
(hyttekommuner)



Toppfinansierings-
ordningen for
ressurskrevende
tjenester

NOU

Norges offentlige utredninger 2022: 10

Inntektssystemet for kommunene



Takk for
oppmerksomheten!